

Patriciu Barbu (1842 - 1902). Biobibliografie

ANA TODEA
Biblioteca Județeană Mureș

Abstract

Patriciu Barbu (1842 - 1902). Biobibliography

Patriciu Barbu is one of the greatest Romanian intellectuals from Reghin. Born in 1842, he has studied at Alba Iulia, then at Blaj and Sibiu, and became a clerk at the Court of Justice. His activity has developed in different directions, such as culture, as member and president of ASTRA, policy, as member of the Romanian National Party and finances, as founder of the first Romanian national institution of crediting in Transylvania.

Keywords: *Patriciu Barbu, ASTRA, Romanian culture, Romanian Policy, Reghin, XIVth century.*

Personalitate marcantă a vieții politice, culturale și economice a românilor reghineni și figură de seamă a mișcării naționale din Transilvania, avocatul, omul politic Patriciu Barbu s-a născut la 27 august 1842 în Galtiu, județul Alba, într-o familie de origine modestă. Studiile le începe la Alba Iulia și le continuă la Blaj, după care se hotărăște să îmbrățișeze cariera juridică. Beneficiind de un stipendiu din Fundațiunea „Ramonaș”, între anii 1863-1867 a frecventat Academia de Drept din Sibiu. Din 1868 funcționează ca actuar la Tribunalul din Odorheiul-Secuiesc, apoi ca „oficiant de cancelarie” la Judecătoria din Bistrița (1871).¹ Prin căsătoria cu Elena Grecu se stabilește la Reghin (1 mai 1875), unde devine principalul organizator și animator al reghinenilor, al burgheziei românești în ascensiune, dar, în primul rând, al țăranilor. Virilist și

¹ Grigore Ploșteanu, *Patriciu Barbu*, în *Reghinul Cultural*, vol. II, coord. dr. Grigore Ploșteanu, Marin Șara, Reghin, Biblioteca Municipală „Petru Maior,” 1990, p. 112.

membru al congregației comitatense, întemeietor în 1886 al primului institut de credit românesc din comitatul Mureș - Banca „Mureșana” -, președinte al Clubului alegătorilor români din Cercul Reghinului, semnatar al *Memorandumului* și condamnat în procesul de la Cluj (1894, 1896), președinte al Despărțământului XXVI al ASTREI (1885-1896), publicist politic, adept al pasivismului promovat de G. Barițiu și I. Rațiu, iată doar câteva dintre funcțiile și atribuțiile pe care Patriciu Barbu și le-a asumat în cariera sa.² A fost o personalitate progresistă a românilor din Valea Superioară a Mureșului, rămasă puțin cunoscută cercetătorilor din domeniul istoriei.³

În viața politică debutează în perioada premergătoare înființării Partidului Național Român, cancelaria sa din Reghin devenind locul de întrunire al Clubului alegătorilor români din cercurile electorale Reghin și Gornești. A participat la multe reuniuni ale partidului în toată Transilvania. În mai 1881, participă ca delegat la conferința generală care a hotărât crearea Partidului Național Român din Transilvania, Banat și Ungaria. La Conferința Generală de la Sibiu din 27-28 octombrie 1890, a fost ales în comitetul central al partidului. A făcut parte din delegația care s-a deplasat la Viena pentru a-i înainta împăratului *Memorandumul*.⁴

Pe plan cultural, în 1874 devine membru al ASTREI și este unul din notarii adunării generale de la Reghin din 29-30 august 1875, îndeplinind în același an și funcția de casier al Despărțământului XVII Reghin, devenit Despărțământul XXVI, în urma creșterii numărului despărțămintelor la 33. Anul 1885 marchează un nou reviriment în viața Despărțământului prin alegerea sa ca președinte. S-a dispus, printre altele, luarea în primire a bibliotecii aparținând lui Ioan P. Maior de la Nicolae Petra din Gurghiu; la adunarea generală a Despărțământului, ținută la Reghin în ziua de 9 august 1887, s-a hotărât formarea pe plan local a unui fond din care să se

² Idem, *Patriciu Barbu*, în *Profiluri mureșene*, vol. 1, Târgu-Mureș, s.n., 1971, p. 207.

³ Idem, *Documente referitoare la viața și activitatea memorandistului Patriciu Barbu*, în *Studii și materiale*, vol. III-IV, Târgu-Mureș, 1972, p. 339-343.

⁴ Georgeta Mărgineanu, Demeter Judit, *Profiluri reghinene*, Reghin, Biblioteca Municipală „Petru Maior,” 2008, p. 28-29.

distribuie premii și să se ofere bani unde este nevoie. După trei ani de rodnică activitate, în 1888, e reales președinte al despărțământului, și din nou în 1891.⁵

Patriciu Barbu a fost un apărător al autonomiei bisericilor românești. A contribuit la organizarea adunării populare de la Reghin, din 13 aprilie 1893, la care au participat peste 1000 de români, care au protestat contra proiectelor de lege ale guvernului, iar în 1897 a aderat la hotărârile conferinței convocate în scopul apărării Bisericii Române Unite.

Sușține o activitate intensă în domeniul economic, care este reflectată în *Apelu către inteligenția și poporul român din ținutul Reghinului și părțile învecinate* din 24 iunie 1885, semnat împreună cu Basiliu Rațiu, Galaction Șagău, Absalon Todea, Iosif Fincu, Ioan Marinovici, Eugen Crișan, Ioan Șandor. Convocând intelectualii mureșeni (1885), le expune planul său de a întemeia o instituție națională de credit, Banca „Mureșana” sub direcția lui (1886-1901) și oferind în acest scop aproape un întreg etaj din casa pe care o deținea în piața orașului. Banca oferă în permanență stipendii și ajutoare pentru acțiuni de binefacere și culturale, susținând totodată formarea unui grup de intelectuali români, funcționari de bancă, care să contribuie la reorganizarea vieții economice românești.⁶

A purtat corespondență cu reprezentanții cei mai importanți ai mișcării cultural-politice românești din Transilvania; de exemplu, la 1 noiembrie 1881, printr-o scrisoare adresată din Reghin, îi cere lui Barițiu să-i trimită *Memorialul* scris de acesta din însărcinarea conferinței generale a alegătorilor români, desfășurată la Sibiu în 12-14 mai 1881, pentru a-l face cunoscut la Reghin și împrejurimi. Cere 20 de exemplare, pentru a le putea distribui tuturor celor interesați.

Pe fondul unor probleme, atât de ordin personal, cât și social, la 27 martie 1896 el trimite comitetului central al ASTREI de la Sibiu demisia

⁵ Marin Șara, *125 de ani de la înființarea Despărțământului Reghin al Astrei*, Reghin, Biblioteca Municipală „Petru Maior,” 1999, p. 23.

⁶ Ioan Nistor, *Activitatea economică și culturală a memorandistului Patriciu Barbu*, în *Marisia*, V, 1975, p. 207-221.

din funcția de președinte. În acel moment, Barbu era deja închis pentru 15 zile la Reghin, drept pedeapsă că a semnat Manifestul din 15 ianuarie 1896. „Subscrisul de la 1 mai 1875... de când m-am așezat la Reghin ca avocat cu cea mai mare devotațiune m-am interesat de cauzele noastre politice, bisericești și culturale și am condus și afacerile despărțământului nostru mai tot ca director, după puterile mele mărginite și debile de atunci și pînă în ziua de azi...” Preferă să demisioneze, în condițiile în care consideră că a atras atenția autorităților asupra sa într-un mod care poate dăuna asociațiunii; în plus, își justifică decizia prin faptul că are multe obligațiuni în calitate de avocat de bancă. Comitetul de la Sibiu refuză să primească demisia, la fel și propunerea ca noul președinte al ASTREI reghinene să fie G. Șagău sau P. Uilăcan, motiv pentru care Barbu se adresează direct despărțământului reghinean. În ședința din 10 mai 1896 se acceptă demisia, iar P. Uilăcan devine noul președinte (1896-1905).⁷

În memoria soției sale, a donat 2000 de coroane Casei Naționale; a dăruit Muzeului Istoric și Arheologic al ASTREI „o cămașă de zale” (găsită la Cueșd); a organizat colecte, a oferit sume de bani instituțiilor de învățământ românesc din Transilvania; școala primară românească din Reghin a fost reconstruită și lărgită cu sprijinul său financiar (1885). A fost membru al *Societății pentru crearea unui fond de teatru românesc*, a stimulat activitatea teatral-muzicală a românilor reghineni, în 1888 având loc prima reprezentație de acest fel la Reghin: vodevilul *Cârlanii* de C. Negruzzi și comedia *Drumul de fier* de V. Alecsandri.⁸ În 1899 a pus bazele Cercului intelectualilor români din Reghin și împrejur, care a funcționat clandestin, neavând aprobarea autorităților.

Pentru activitatea lui de excepție, o activitate îndelungată de peste 21 de ani, la 11 iunie 1896, a fost convocată o adunare extraordinară la Reghin pentru a-l sărbători pe Patriciu Barbu și realizările sale. S-a stins din viață la 5 iunie 1902 și a fost înmormântat în Reghin.

⁷ Grigore Ploeșteanu, *Documente...*, p. 342.

⁸ Ioan Nistor, *op. cit.*, p. 218.

Referințe:

- *Dr. Patriciu Barbu, 1842-1902*, în vol. *Pentru Transilvania*, vol. 2, București, s.n., s.a., p. 107-112.
- *Dr. Ioan Rațiu (1828-1902): 50 de ani din luptele naționale ale românilor ardeleni* / Ioan Georgescu. - Sibiu: s.n., 1928 - p. 82, 90, 164, 175.
- *Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul: 1918-1928*, vol. 1, București, Cultura Națională, 1929.
- *Procesul memorandumului românilor din Transilvania: Acte și date.* - Cluj, Editura Buletinului Justiției din Cluj. - Vol. 1 - 1933 - 532 p.; vol. 2. - 1934 - 499 p.
- *Oameni din Bihor 1848-1918* / Teodor Neș. - Oradea: s.n., 1937 - 653 p.
- *Sub stindardul Astei, două decenii de activitate culturală în despărțământul Reghinului, 1919-1939* / Vasile Netea. - Cluj, s.n., 1939.
- *Istoricul și activitatea „Astei” Reghin 1874-1940* / Dr. Eugen Nicoară. - Reghin, s.n., 1940.
- *Istoria memorandumului românilor din Transilvania și Banat* / Vasile Netea. - București, Fundația Regele Mihai I, 1947 - 483 p.
- *Patriciu Barbu.* În vol. *Profiluri mureșene*. Vol. 1 / Ioan Chiorean, Ladislau Kocziány, Valeriu Nițu, Grigore Ploeșteanu. - Târgu-Mureș: s.n., 1971- p. 205-216.
- *Din gândirea social-politică a memorandistului Patriciu Barbu* / Ioan Nistor. În vol. *Sub semnul lui Clio. Omagiu Acad. Prof. Ștefan Pascu.* - Cluj: s.n., 1974.
- *Patriciu Barbu* / Grigore Ploeșteanu. În vol. *Reghinul cultural: Studii și articole*. Vol. 2, Reghin: s.n., 1990, p. 112-116.
- *Istoria memorandumului românilor din Transilvania și Banat* / Vasile Netea. Ediție îngrijită de Valentin Borda. - București: Europa Nova, 1993 - 304 p.
- *Mărturii inedite referitoare la Patriciu Barbu.* În vol. *Reghinul cultural: studii și articole*. Vol. 3, coord. dr. Grigore Ploeșteanu, Marin Șara. - Reghin: Biblioteca Municipală „Petru Maior,” 1994 - p. 72-80.
- *Astra reghineană: 125 de ani de la înființare*. Reghin: Biblioteca Municipală „Petru Maior” 1999. - 180 p.
- *Sistemul de credit românesc din Transilvania. 1872-1918* / Vasile Dobrescu. - Târgu-Mureș: Editura Universității „Petru Maior,” 1999 - 348

P.

• *Județul Mureș în cărți: 1990-1999 = Maros Megye a könyvekben: Bibliografie = Bibliográfia* / Fülöp Mária. - Târgu-Mureș: Biblioteca Județeană Mureș, 2002 – XXVII, 339 p.

• *Biblioteci reghinene: File de istorie. Studii și articole.* Ediție și prefață de Marin Șara. - Reghin: Biblioteca Municipală „Petru Maior,” 2005. - 204 p.

• *Bibliografia locală retrospectivă a județului Mureș: autori, apariții editoriale, referințe locale, cărți editate până în anul 1944 = Maros megye retrospektív helyismereti könyvészete: szerzők, kiadványok, helyi vonatkozások, 1944-ig megjelent könyvek* / Fülöp Mária, Ferencz Klára. Târgu Mureș: Biblioteca Județeană Mureș, 2005. vol. 1 - XXVIII, 604 p.; Vol. 2. - p. 862.

• *Profiluri reghinene. Dicționar biobibliografic* / Georgeta Mărginean, Demeter Judit. - Reghin: Biblioteca Municipală „Petru Maior,” 2008, p. 28-30.

• *Prima eliberare.* În *Tribuna*, Sibiu, 11, nr. 207, 30 sept. 1894.

• *Documente referitoare la viața și activitatea memorandistului Patriciu Barbu* / Grigore Ploșteanu. În *Studii și materiale*, Târgu-Mureș, nr. 3-4, 1972, p. 339-348.

• *Activitatea economică și culturală a memorandistului Patriciu Barbu* / Ioan Nistor. În *Marisia*, V, 1975, p. 207-221.

• *Din activitatea politică a memorandistului Patriciu Barbu* / Ioan Nistor. În *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, XVIII, 1975.

• *Despărțământul Reghin al „Astrei”* / Marin Șara. În *Marisia*, VI, 1976, p. 306-351.

• *Un document semnat de studentul Patriciu Barbu.* În *Gazeta Reghinului*, an 1, nr. 6, sept. 1990.

• *Memorialistul Patriciu Barbu în documentele vremii* / Liviu Boar. În *Gazeta Reghinului*, an 3, nr. 4, iun. 1992, p. 1-3.

• *Reghin - destin și istorie* / Liviu Boar. În *Cuvântul liber*, an 19, nr. 79 (25 aprilie 2007), p. 3, 1 foto.